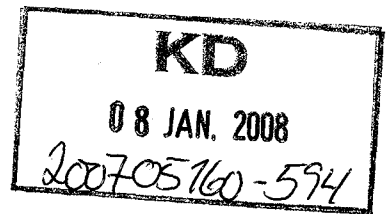

BARNEOMBUDET

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Deres ref:	Vår ref:	Saksbeh:	Arkivkode:	Dato:
	07/02068-2	Janicke Sæther Olsen	008;O;BO	3.1.2008

Hørings svar - Endringer i barnehageloven

Barneombudet støtter forslag om lovfestet rett til barnehageplass i offentlig godkjente barnehager. Barneombudet foreslår at retten til barnehageplass knyttes til den kommune hvor barnet oppholder seg. Barnets rett til barnehageplass bør knyttes opp til tidspunktet for endt foreldrepermisjon. Barneombudet fremhever at det er viktig for måloppnåelse om full barnehagedekning og rett til barnehageplass, at de ikke-kommunale barnehager sikres et stabilt driftsgrunnlag og at kommunen plikter å likebehandle disse ved fordeling av rammetilskuddet.

Innledning

Høringsnotatet berører lovfestet rett til barnehageplass, innlemmelse av øremerkede statstilskudd til barnehagene i rammetilskuddet til kommunene når det er full barnehagedekning - samt forslag til lovhjemmel om at det kan drives forskning på langsiktige effekter av deltakelse i barnehagen i forhold til senere utdanning og sosial utjevning.

Det fremgår av høringsnotatet at Regjeringen legger stor vekt på å skape gode og trygge oppvekstvilkår for barn. Det fremheves at målet er full barnehagedekning, høy kvalitet og lav pris.

Barneombudet er positiv til lovfestet rett til barnehageplass.

Rett til barnehageplass Høringsnotatet p. 3.4:

Barneombudet mottar en del henvendelser fra foreldre som ikke får barnehageplass. Deres henvendelser gjelder ikke systemet som sådan, men mer om deres vanskelige familie/jobbsituasjon på grunn av manglende plass.

Barneombudet støtter departementets forslag om rett til barnehageplass for barn som har fylt ett år og at retten trer i kraft i 2009. Barneombudet mener at denne retten må gis til alle barn fra de fyller ett år og ikke kun må omfatte de barn som har fylt 1 år innen 1. august.

Hvis vi knytter retten til barnehageplass opp til ett opptak i året i august, blir barn født i september nesten to år før de får rett til barnehageplass.

Barneombudet mener denne ordningen gir en forskjellsbehandling av barn avhengig av når på året de er født. Det er vanskelig å se at denne forskjellsbehandlingen av barn er saklig og rimelig ut fra våre generelle krav om likebehandling av barn, slik det fremgår av bla. FNs barnekonvensjon.

Barneombudet mener at retten til barnehageplass bør etableres i forhold til avsluttet foreldrepermisjon. En slik ordning vil sikre at en barnefamilie kan vite med sikkerhet at barnehageplassen venter når begge foreldrene skal tilbake til arbeid.

Et slikt system er etablert i Finland. Der skal det søkes om plass 4 måneder før det er aktuelt å begynne i barnehagen, uavhengig av barnets alder. Barneombudet oppfordrer Kunnskapsdepartementet til å se nærmere på de rettigheter barn i Finland har.

Tilgjengelig tilbud Høringsnotatet p. 3.4.2.

Barneombudet foreslår at retten til barnehageplass blir i den kommunen der barnet oppholder seg, når det er sannsynlig at barnet skal oppholde seg i Norge i mer enn 3 måneder. En slik bestemmelse vil samsvare med opplæringslovens bestemmelser om retten til opplæring, jf opplæringsloven § 2-1.

Med den bosetningen vi har i Norge, vil det imidlertid for noen barn være kortere avstand til barnehager i nabokommuner. Det er derfor viktig at kommuner oppfordres til å samarbeide med nabokommuner ved opptak når noen familier ønsker en slik ordning. Det følger også av barnehagelovens § 12, men Barneombudet har fått tilbakemeldinger fra brukere om at interkommunalt samarbeid har vist seg vanskelig i praksis.

I den forbindelse vil Barneombudet også rette oppmerksomheten mot retten til spesialpedagogisk tilbud for barn i førskolealder. Etter opplæringslovens § 5-7 står kommunen fritt i valget av hvordan tilbudet skal organiseres. Dette er problematisk i de tilfeller hvor barnets behov avdekkes sent. Barneombudet har mottatt henvendelser fra foreldre som opplever krav om flytting av barn for å få et spesialpedagogisk tilbud - og hvor flyttingen ikke anbefales av de fagpersoner som kjenner barnet. Ombudet mener tilrettelegging av det spesialpedagogiske tilbudet i slike tilfeller ikke er til "barnet beste", jf Barnekonvensjonen artikkel 3. Barneombudet oppfordrer departementet til å sikre at retten til spesialpedagogisk tilbud til barn i førskolealder skal følge barnet og gis ut fra hva som er barnets beste - ikke ut fra hvordan kommunen finner det økonomisk og praktisk å organisere tjenesten. Det bør etter Ombudets mening spesielt tilrettelegges for at barn med spesielle behov sikres retten til å opprettholde kjente og trygge rammer, kjent personale og muligheten for å opprettholde kontakten med etablerte venner, og det bør så langt det er mulig gis i den barnehagen hvor barnet går. For disse barna kan det også være viktig å integreres blant de barna som de også skal begynne på skole sammen med.

Når det gjelder tilgjengelighet, handler det også om foreldres økonomiske mulighet til å sende barn til barnehagen. Vi vet fra forskning at barnehageplasser er viktige elementer i sosialøkonomisk utjevning. Undersøkelser av konsekvenser av maksprisordningen har vist at barnehageplasser har blitt dyrere for foreldre med lav lønn/dårlig råd fordi graderte satser ble fjernet i mange kommuner. Barneombudet ber Kunnskapsdepartementet sette fokus på dette faktum og om mulig gi noen føringer for viktigheten av at kommunene har høy bevissthet på dette.

Hva slags barnehage tilbud skal tilbys Høringsnotatet p. 3.4.3.

Barneombudet mener det er riktig at retten til barnehageplass knyttes til en offentlig godkjent barnehage etter bestemmelsene i barnehageloven. Retten bør knyttes opp til full barnehageplass, og så får familiene avgjøre hvor lenge barnet bør være i barnehagen. Forslaget om to opptak i året støttes også.

Sanksjoner, tilsyn og kontroll Høringsnotatet p. 3.4.5.

Retten til barnehageplass gir kommunene enda en lovpålagt oppgave. Barnehagedrift er ganske godt regulert gjennom barnehageloven og annet relevant regelverk som forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.m. Barneombudet vil sette fokus på viktigheten av kvalitet i barnehagen. Det gjelder for fysisk utforming, gode helsebringende forhold i barnehagen og for tilstrekkelig og kvalifisert personale.

Barneombudet kjenner til at noen barnehager utnytter bestemmelsene i forskrift om pedagogisk bemanning på den måten at de regner barn som skal fylle 3 år som barn som har fylt 3 år. Dette gjør at barnehagen kan ha flere barn pr. ansatt på småbarnsavdelingen. Barneombudet mener dette gir dårligere kvalitet på det tilbudet små barn får i barnehagen - og at det er i strid med intensjonen i bestemmelsen. Barneombudet ber departementet presisere bestemmelsen slik at småbarnsavdelingene får tilstrekkelig bemanning og at kvaliteten i barnehagen opprettholdes.

Kommunen er eier, godkjenningsmyndighet og tilsynsmyndighet for barnehagesektoren. Penger til barnehagedrift skal nå komme gjennom rammetilskuddene.

Som barnehageeier er kommunene interessert i lavest mulig driftsutgifter i barnehagene - og ansatte er en utgiftpost. Kommunenes oppgave som tilsynsmyndighet kan bli presset mot kreative tolkinger av regelverket.

Behovet for å endre andre bestemmelser i loven og forskrifter Høringsnotatet p. 3.4.6.

Barneombudet støtter forslaget om endring i barnehageloven § 8, 2.ledd slik at barnets rett til plass kommer tydelig frem.

Barneombudet kjenner ikke til de erfaringer kommunene og andre barnehageeiere har fått gjennom de siste årene med samordnet opptak. Imidlertid antas at dette har ført til bedre koordinering og dermed bedre oversikt og likebehandling sett fra foreldrenes side - og anbefaler at bestemmelsen opprettholdes.

Barneombudet støtter Regjeringens forslag om å beholde fortrinnsretten for barn med nedsatt funksjonsevne og barn med vedtak etter barnvernloven. Vi ønsker også å sette fokus på behovet til familier med flerlinger. Vi har fått flere henvendelser fra fortvilte foreldre med barn født på samme dato der en har fått plass og ikke den andre, eller barna har fått plass i forskjellige barnehager.

Klageretten i forskrift om saksbehandlingsregler ved opptak i barnehage må opprettholdes slik Regjeringen foreslår.

Rammefinansiering Høringsnotatet p. 4.

Barneombudet ser at det er logisk at forpliktelsene til å oppfylle retten til barnehageplass bør følges av et finansielt ansvar for sektoren. Barneombudet vil imidlertid igjen rette fokus på kvaliteten i barnehagen. Det gjelder antall ansatte, utstyr i barnehagene og kvaliteten på bygg og uteområder.

Kommunene har mange oppgaver, og det er ingen hemmelighet at kommunene mener de har dårlig råd. Ved innføring av rammefinansiering, er Barneombudet svært bekymret for at barna i barnehagen ikke skal få like godt tilbud som det de har i dag.

Tilskuddet som barnehager får for barn med særskilte behov skal også inn i rammefinansieringen. Barneombudet forutsetter at barnehageeiere, foreldre og barn ikke vil oppleve større vanskeligheter i dag med å få ekstra midler for å dekke sine særskilte behov. Barneombudet foreslår at det opprettes en særlig klagemulighet eller en klar hjemmel i barnehageloven om rett til ekstrahjelp ved særskilte behov.

Det fremgår av høringsnotatet at staten må vurdere å føre et mer effektivt og målrettet tilsyn med kommunene. Det skal opprettes en arbeidsgruppe for å gjennomgå sektorvise hjemler for statlig tilsyn med kommunesektoren. Barneombudet oppfordrer dem til å se særlig på rettighetene til barnehagebarn med spesielle behov etter innføring av rammefinansiering.

Finansiering av ikke-kommunale barnehager Høringsnotatet p. 5

Barneombudet har lest nøye gjennom de forskjellige forslag for finansiering av ikke-kommunale barnehager og vil presisere viktigheten av forutsigbar drift, da det innvirker på stabiliteten for de ansatte og det betyr mye for barna. Barnehagens kvalitet i forhold til innhold og bygninger har Ombudet vært inne på tidligere og ønsker å påpeke at i 2006 gikk 46 % av barna i private barnehager, slik at tilbudet fra private aktører utgjør en betydelig andel av landets barnehageplasser. Ved innføring av rammefinansiering må det følge en plikt for kommunene til å likebehandle kommunale og private barnehager.

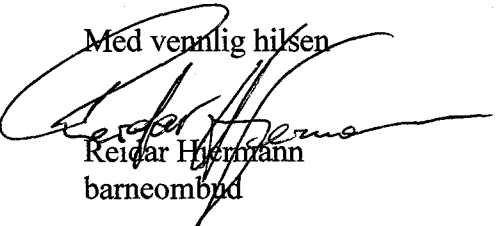
Det er viktig for måloppnåelse om full barnehagedekning og senere rett til barnehageplass at de ikke-kommunale barnehager sikres et stabilt driftsgrunnlag. Det er også viktig, slik høringsnotatet sier, at offentlige midler går til drift av barnehagene og ikke til rent overskudd for driverne. Hvilke metoder som egner seg best, går Ombudet ikke inn på.

Imidlertid vil Barneombudet presisere viktigheten av objektive regler og klagerett for ikke-kommunale eiere. Barneombudet mener derfor at regjeringens forslag under punkt 5.5.2.2 om begrenset kommunalt skjønn - alternativ 2, vil gi best forutsigbarhet for nye etablerere.

Innhenting av nødvendig data i barnehagesektoren Høringsnotatet p. 6

Barneombudet støtter forslaget som gir mulighet til innsamling av informasjon om utdanningsløpet og undersøkelser av langtidseffekter av deltakelse i barnehagen til bruk i langsiktige studier. Det bør lages en klar hjemmel for dette i barnehageloven. Ombudet støtter også Regjeringens forslag om at barnas personnumre av personvern hensyn erstattes med automatisk genererte ID-numre og at forskere som får tilgang til basen ikke vil ha tilgang til barnas personnumre, men genererte ID-numre.

Med vennlig hilsen

Reidar Hjermann
barneombud

Anette Storm Thorstensen
seniorrådiver